

Blizej Brukseli

16

STRATEGIE MAKROREGIONALNE

KONTAKT Z REDAKCJĄ

Przedstawicielstwo Małopolski w Brukseli

Rue du Luxembourg 3

1000 Bruksela, BELGIA

✉ bruxelles@umwm.pl

☎ tel: 0032 2 513 79 98

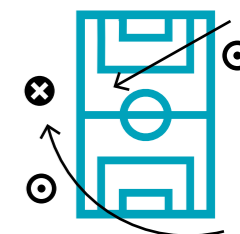
DESIGN

Parastudio*

✉ www.parastudio.pl

16

Blżej Brukseli

W NUMERZE:

- ➔ **Słowo wstępne** 4

TEKST: MARSZAŁEK MAREK SOWA

ARTYKUŁY:

- ➔ **Od euroregionów do makroregionów – rozsądny krok? Z perspektywy Zachodnio-Śródziemnomorskiej** 6

TEKST: THOMAS PERRIN

- ➔ **Czym jest UESALP?** 12

TEKST: DYREKCJA GENERALNA ds. POLITYKI REGIONALNEJ I MIEJSKIEJ

- ➔ **Strategia dla Regionu Adriatyku i Morza Jońskiego** 16

TEKST: HENRIETTE BASTRUP-BIRK

- ➔ **Euroregion Karpacki rusza po karpackie „złoto dla zuchwałych”!** 20

TEKST: DAWID LASEK

- ➔ **Małopolska podbija Brukselę** 24

TEKST: RENATA JASIOŁEK

- ➔ **Questio Iuris** 28

➔ Słowo wstępne

Szanowni Państwo,

› Czym są strategie makroregionalne? Dla Komisji Europejskiej „strategie makroregionalne stanowią istotną innowację w dziedzinie współpracy i spójności terytorialnej.” W swoim *Sprawozdaniu dotyczącym wartości dodanej strategii makroregionalnych*, Komisja Europejska dokładnie określa cele takiej strategii; wśród nich, na pierwszy plan wysuwa się „czerpanie korzyści z zacieśnienia współpracy na rzecz zapewnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.”

W chwili obecnej, w UE istnieją trzy takie strategie: Bałtycka, Adriatycko-Jońska oraz Dunajska; czwarta i prawdopodobnie ostatnia – strategia Alpejska, zostanie niebawem sfinalizowana.

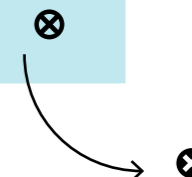
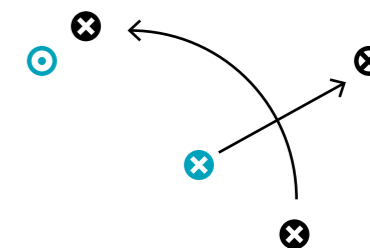
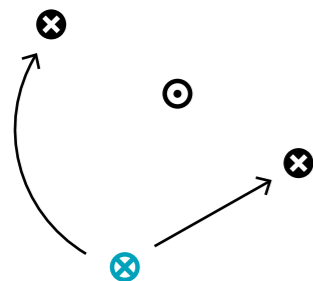
› Jak Państwo zapewne wiedzą, temat ten jest aktualny również dla Małopolski, gdyż w styczniu 2014 r. Rada Ministrów przyjęła *Strategię Rozwoju Polski Południowej do roku 2020*. Oczywiście jest to inna skala przedsięwzięcia, ale *mutatis mutandis* przyświecały nam te same cele.

O tym, czym różni się strategia bałtycka od alpejskiej, dlaczego nie powstanie strategia karpacka oraz o zaletach i słabościach strategii makroregionalnych dowiedzą się Państwo z niniejszego numeru *Bliżej Brukseli*.

Zapraszam do lektury,

Marszałek Województwa Małopolskiego

Marek Sowa

➔ Od euroregionów do makroregionów: rozsądny krok?

Z perspektywy Zachodnio-Śródziemnomorskiej

Wprowadzenie

› Strategie makroregionalne Unii Europejskiej (UE) zostały stworzone jako nowe instrumenty współpracy terytorialnej. Strategie te muszą integrować wszystkie dostępne zasoby i programy w ramach spójnych, transnarodowych obszarów geograficznych: unijne fundusze strukturalne, inne terytorialne programy współpracy oraz krajowe, lokalne i transnarodowe projekty, zarówno publiczne jak i prywatne inicjatywy, itp. Oczekuje się, iż strategie te ukążą funkcjonalną i polityczną złożoność makroregionów i poprawią polityczną efektywność poprzez elastyczne podejście, bez potrzeby tworzenia nowych instytucji i źródeł finansowania⁽¹⁾.

Takie podejście terytorialne przywołuje na myśl koncept „mega regionu” tj. transnarodowej jednostki terytorialnej „skali mezo”, położonej w środku ponadnarodowego „regionu” takiego jak UE, Ameryka Północna, Mercosur, Azja Wschodnia⁽²⁾. Ponadto, skala makroregionalna była już przedmiotem refleksji przy okazji kwestii terenów transnarodowych tworzonych od połowy lat dziewięćdziesiątych w wymiarze „B” europejskiego programu współpracy terytorialnej lub w innych organizacjach współpracy takich jak Benelux, Grupa Wyszehradzka, Rada Nordycka, Partnerstwo Euro-śródziemnomorskie.

Podczas gdy oczekuje się, że strategie makroregionalne pozytywnie przyczynią się do europejskiej współpracy terytorialnej, podnoszona jest kwestia w jaki sposób strategie te mogą efektywnie kooperować z organizacjami, które dotychczas były uważane za te z największymi sukcesami w dziedzinie współpracy terytorialnej – transgranicznymi organizacjami współpracy znanymi jako „euroregiony”⁽³⁾. Jeszcze na początku lat dzie-

TEKST:
THOMAS PERRIN

⁽¹⁾ Stefanie Dühr, *Mer Baltique, Danube et stratégies macro régionales: un modèle de coopération transnationale dans l'UE ?*, „Notre Europe Études & Recherches”, N°86, 2011.

⁽²⁾ Richard Florida, Tim Gulden, Charlotta Mellander, *The rise of the mega-region*, „Cambridge Journal of Regions, Economy and Society”, Volume 1 Issue 3, November 2008, p. 459-476

⁽³⁾ Francesc Morata, *Euroregions i integració europea*, Documents d'Anàlisi Geogràfica. Vol. 56, N°1, 2010, p. 41-56

W jaki sposób strategie mogą efektywnie kooperować z organizacjami?

więćdziesiątych istniało około 30 organizacji tego typu, teraz ich liczba wzrosła do 100. Sama Polska graniczy z 15 euroregionami, co dało podstawy do założenia stowarzyszenia polskich euroregionów.

W ramach Zachodnio-Śródziemnomorskiego makroregionu, możemy zastanawiać się czy dwa istniejące na tym obszarze euroregiony: Euroregion Pireneje-Morze Śródziemne i Euroregion Alpy-Morze Śródziemne mogą być uważane za kamienie milowe w konstytuowaniu strategii makroregionalnej dla tego obszaru. Współpraca kulturalna jest ciekawym przykładem, by przeanalizować tą kwestię – pośród wielu strategii politycznych, które zostały rozwinięte na polu euroregionów, kultura zaznacza się jako jeden z głównych aspektów współpracy. Najnowsze badania pokazują, iż kultura i turystyka są ulubionymi tematami współpracy transgranicznej⁽⁴⁾.

Współpraca kulturalna: w kierunku makro-regionalizacji?

› Euroregion Pireneje-Morze Śródziemne został powołany do życia w 2004 roku, przez francuskie regiony Langwedocja-Roussillon, Midi-Pyrénées i autonomiczne społeczności hiszpańskie Aragonia, Katalonia i Wyspy Baleary. Kultura została tam głównym tematem współpracy dzięki konkretnej strategii, która zawierała portal internetowy, zaproszenia do projektów i coroczne fora kulturalne. Kultura stała się także pierwszym zakresem działalności Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EGTC) założonego w 2010 roku celem wzmocnienia struktury i zarządzania euroregionu⁽⁵⁾. Euroregion Alpy-Morze Śródziemne stwo-

⁽⁴⁾ (EPSON) European Observation Network for Territorial Development & Cohesion, EPSON Evidence Brief. Territorial Cooperation, May 2013

☞ www.epson.eu

⁽⁵⁾ This legal status was created in 2006 within EU law to facilitate the management and implementation of cross border cooperation. Cf. Regulation (EC) N° 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC).

RYŚ. 1. Euroregiony na granicach Polski / ŹRÓDŁO: www.euroregion-silesia.pl

(6) **Thomas Perrin**, *Culture et Eurorégions. La coopération culturelle entre régions européennes*, Éditions de l'Université de Bruxelles, 2013

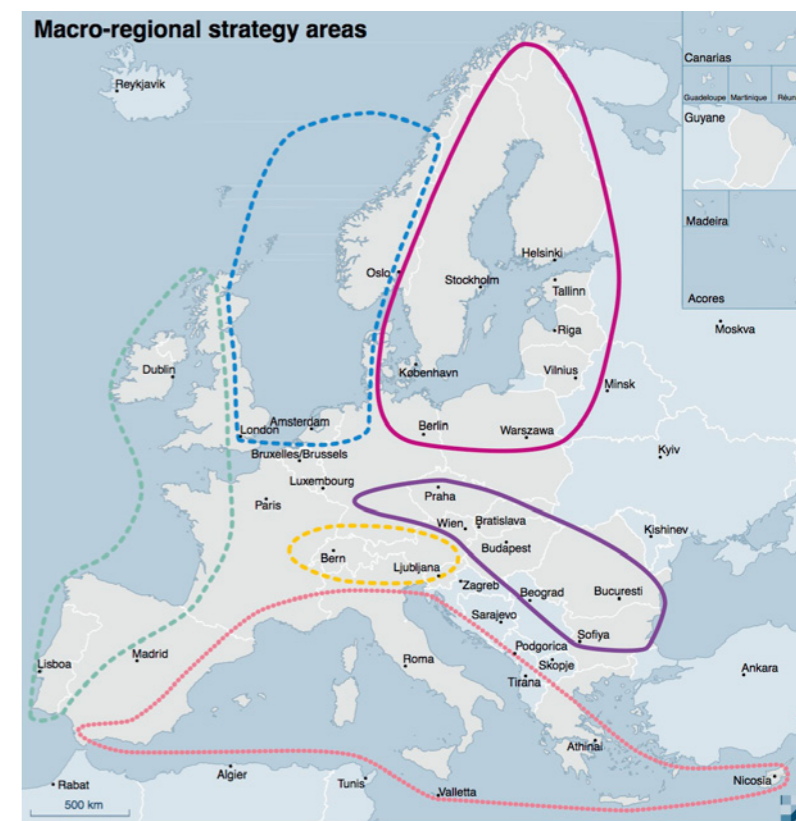
(7) **Hugues de Jouvenel, Maria-Àngels Roque (dir.)**, *Catalogne à l'horizon 2010*, Barcelone/Paris: Institut català d'estudis mediterranis/Economica, 1994, p. VI.

(8) **Guy Baudelle, Jean Ollivro Catherine Guy**, *Les scénarios de l'espace européen*, in Baudelle & Castagnède (dir.), *Le Polycentrisme en Europe. Une vision de l'aménagement du territoire européen*, Éditions de l'Aube/DATAR, 2002, p. 130.

rzony w 2010 roku, skupia francuskie regiony Rodan-Alpy i Prowansja-Alpy-Lazurowe Wybrzeże z włoskimi regionami Piemontem, Ligurią i Doliną Aosty. Partnerzy założyli program kulturalny oparty na nawiązanych kontaktach w dziedzinie sztuk wizualnych i organizacji wydarzeń kulturalnych promujących euroregion.

W tym kontekście różne elementy wskazują na to, iż interakcja pomiędzy tymi euroregionami może pomóc we wdrażaniu strategii makroregionalnej, w szczególności jeżeli kultura stanie się podstawą do współpracy(6):

- ◆ euroregiony obejmują centralne tereny obszaru Zachodnio-Śródziemnomorskiego z osią Barcelona-Marsylia-Genewa i regionami metropolii Tuluza-Lyon-Turyń, które stanowią homogeniczne jednostki terytorialne takie jak: "North of Southern Europe"(7) lub "Golden Mediterranean Belt"(8);
- ◆ już dziś istnieją na omawianych terytoriach programy współpracy, które mogą zostać zintegrowane ze strategią makroregionalną: europejski program współpracy MED, współpraca Rodan-Alpy/Katalonia

RYŚ. 2. Istniejące i potencjalne obszary strategii makroregionalnych

ŹRÓDŁO: BBSR Research News 2/2010, p. 3. www.bbsr.bund.de

w ramach programu stowarzyszenia „Four Motors for Europe”, Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego;

- ◆ te dwa euroregiony pokazują geograficzno-kulturalny potencjał współpracy: transnarodowe więzi w sferach historii i tożsamości, wspólne obszary „kreatywnej doskonałości”, które zostały już zmobilizowane w strategiach kulturalnych euroregionów, na przykład w dziedzinie przemysłu audiowizualnego;
- ◆ przykład tych dwóch euroregionów obrazuje pierwszy krok w kierunku współpracy, podjęły się one wspólnego udziału w Tygodniu Regionów – Open Days w Brukseli w ramach konsorcjum „Euroregiony dla integracji terytorialnej” w latach 2009, 2010 i 2011.

RYŚ. 3. Euroregion Alpy–Morze Śródziemnomorskie / ŹRÓDŁO: Marie-Laure Malaval, Uniwersytet Toulouse-Jean-Jaurès

Granice Realpolitik

› Mimo, że interakcje w ramach makroregionu pomiędzy euroregionami Pireneje-Morze Śródziemnomorskie i Alpy-Morze Śródziemne mogą dowodzić istnienia możliwości zbudowania Zachodnio-Śródziemnomorskiej strategii makroregionalnej, jest kilka elementów, które pokazują pewną rozbieżność pomiędzy teoretycznym i praktycznym poziomem⁽⁹⁾.

Niektórzy obserwatorzy kwestionują trafność strategii makroregionalnej dla tego terenu: czy dzięki strategii zostanie rzeczywiście wzmocniona współpraca, czy jej działania niosą jakąś wartość dodaną i czy strategia w odpowiedni sposób wpisuje się w specyfikę współpracy terytorialnej w obszarze śródziemnomorskim? Druga kwestia to ewolucja obu euroregionów, która pokazuje, jakie trudności mogą one napotkać. W Euroregionie Alpy-Morze Śródziemne cała współpraca została spowolniona z powodu zmian politycznych we włoskich regionach. Prezydent Piemontu wybrany w 2010 roku i wspierany przez skrajnie prawicową partię Lega Nord, zadeklarował, iż współpraca w ramach euroregionu nie jest już priorytetem. W euroregionie Pireneje-Morze Śródziemne ostatnie cięcia budżetowe i zmiany polityczne mogą mieć wpływ na podejście do tej współpracy i cele euroregionu.

⁽⁹⁾ François Alfonsi, *The evolution of EU macroregional strategies: present practice and future prospects, especially in the Mediterranean*, European Parliament, Committee of Regional Development, 2012, p. 25.

RYŚ. 4. Euroregion Pireneje–Morze Śródziemnomorskie/ ŹRÓDŁO: www.medalp.eu

Interakcja pomiędzy euroregionami może pomóc we wdrażaniu strategii makroregionalnych, zwłaszcza gdy kultura jest uważana za bazę do współpracy

Rozwijanie nowych instrumentów współpracy terytorialnej na skalę transnarodową może umożliwić następny krok w zakorzenianiu UE w terytoriach. Ten sukces może zostać osiągnięty w oparciu o wcześniej rozwinięte programy współpracy, w szczególności o wymiarze transgranicznym i w sektorze kultury. Niemniej jednak prawdziwa wola polityczna i zaangażowanie są kluczowymi gwarantami efektywności tych instrumentów. W drodze do osiągnięcia tego, eksperci do spraw planowania i liderzy polityczni powinni razem pracować, by osiągnąć równowagę między spełnianiem oczekiwań obywateli a nadawaniem trendów meta-geograficznym projektom.

THOMAS PERRIN

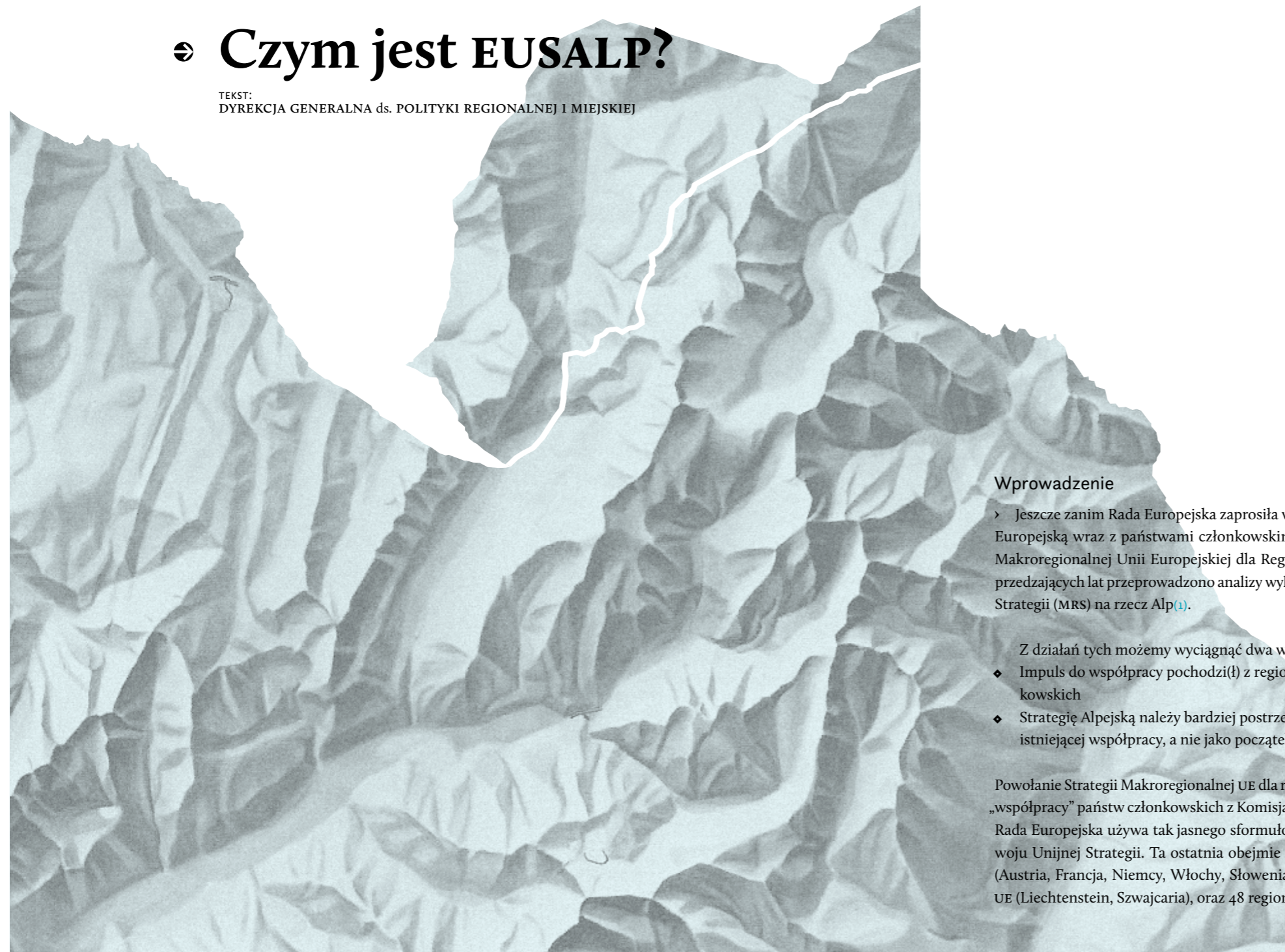
› Wykładowca nauk planowania i europeistyki na Uniwersytecie Lille 1, oraz badacz w centrum TVES. Wcześniej pracował dla francuskiego Ministerstwa Kultury i Instytutów kultury za granicą (Maroko i Czad), oraz był asystentem na Uniwersytecie w Tuluzie.

T. Perrin posiada doktorat z nauk politycznych uzyskany w Instytucie Nauk Politycznych w Grenoble; jego rozprawa doktorska dotyczyła polityki kulturalnej i współpracy w ramach euroregionów. W 2011 roku był pracownikiem naukowym na Uniwersytecie w Barcelonie. Obecnie jest ekspertem w Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe oraz członkiem ECURES, Europejskiego Stowarzyszenia Badaczy Kultury.

Jego badania i nauczanie dotyczą z jednej strony polityki kulturalnej i współpracy w tej dziedzinie, a z drugiej regionalizmów i współpracy terytorialnej. Jego prace zostały opublikowane w licznych periodykach i książkach. W 2011 roku otrzymał nagrodę w kategorii komparatywnych polityk kulturalnych im. Marka Schustera oraz nagrodę w konkursie na pracę doktorską Komitetu Regionów. W 2012, Rada Miasta Tuluzi przyznała mu nagrodę „chercheur novélisé” podczas festiwalu nauki i wiedzy.

☞ Czym jest EUSALP?

TEKST:
DYREKCJA GENERALNA ds. POLITYKI REGIONALNEJ I MIEJSKIEJ

Wprowadzenie

› Jeszcze zanim Rada Europejska zaprosiła w grudniu 2013 roku Komisję Europejską wraz z państwami członkowskimi do opracowania Strategii Makroregionalnej Unii Europejskiej dla Regionu Alp, w ciągu trzech poprzedzających lat przeprowadzono analizy wykonalności Makroregionalnej Strategii (MRS) na rzecz Alp⁽¹⁾.

Z działań tych możemy wyciągnąć dwa wnioski:

- ◆ Impuls do współpracy pochodzi(ł) z regionów, a nie Państw Członkowskich
- ◆ Strategię Alpejską należy bardziej postrzegać jako kontynuację już istniejącej współpracy, a nie jako początek czegoś nowego

Powołanie Strategii Makroregionalnej UE dla regionu Alp (EUSALP) wymaga „współpracy” państw członkowskich z Komisją Europejską. Po raz pierwszy Rada Europejska używa tak jasnego sformułowania, by opisać proces rozwoju Unijnej Strategii. Ta ostatnia obejmie pięć Państw Członkowskich (Austria, Francja, Niemcy, Włochy, Słowenia), dwa kraje nienależące do UE (Liechtenstein, Szwajcaria), oraz 48 regionów.

Strategia będzie dążyć do uwolnienia potencjału Regionu Alpejskiego poprzez zachęcanie uczestników do pokonywania barier w myśleniu o dostępnych możliwościach w sposób bardziej strategiczny i z większą wyobraźnią

(1) Czynności zawierały:

- Podkreślenie regionalnej dominaty przez tzw. „Grupę Sterującą Regionami”
- Domaganie się przez Konwencję Alpejską międzynarodowego charakteru jako bazy dla zasadności i reprezentacji
- Używanie *Alpine Space Programme* jako platformy do dyskusji zainteresowanych przedstawicieli wielu dziedzin i sektorów

Synteza wszelkich opinii zaprezentowanych podczas tych inicjatyw została przedstawiona w *Intervention document for the implementation of an European Union Strategy for the Alpine Region*, podpisanym 18 października 2013 roku w Grenoble.

Zasady

› Strategia będzie dążyć do uwolnienia potencjału Regionu Alpejskiego poprzez zachęcanie uczestników do pokonywania barier w myśleniu o dostępnych możliwościach w sposób bardziej strategiczny i z większą wyobraźnią. Do osiągnięcia tego celu, w nowej fazie już dawno rozpoczętego procesu współpracy alpejskiej, wszelkie działania muszą spełniać pewne kryteria, które zostały zaprezentowane poniżej:

Selektywne podejście

Trafność podejmowania wyborów
Ograniczona liczba priorytetów i/lub
Skupienie się na wybranych tematach EUSALP
Skupienie się na wyzwaniach i potencjale: nie skupianie się na poszczególnych problemach
Skupienie się na kwestiach właściwych dla całego/dużej części regionu
Szczególny nacisk na kwestie o wymiarze europejskim
Wielopoziomowe i zintegrowane podejście terytorialne
Robocze relacje między głównymi obszarami alpejskimi i pobliskimi regionami/miastami
Prezentowanie współzależności i wspólnych korzyści
Nowe kwestie lub innowacyjne podejście:
Brak powtórzeń
Brak powielania wykonanej już pracy
Unikanie zaszeregowania
Synergia (możliwa strukturalna i materialna) z innymi procesami (np. poprzez Konwencję Alpejską)
Skonkretyzowanie krótkoterminowych i średnioterminowych celów
Posiadanie odpowiednich środków i politycznego poparcia
Rozpoznawalność

Treść

Strategia ma za zadanie przeciwdziałać ekonomicznym, socjalnym i terytorialnym nierównościom na terenie Regionu Alpejskiego, poprzez stymulowanie innowacyjnego i zrównoważonego modelu rozwoju, będącego w stanie połączyć promowanie zwiększenia liczby miejsc pracy oraz ochronę naturalnych i kulturalnych atutów na danym obszarze.

W tym celu strategia zostanie zbudowana na trzech filarach ukierunkowanych na:

- (1) Zwiększenie konkurencyjności, dobrobytu i spójności Regionu Alpejskiego. Działania te będą wspomagać innowacyjny rozwój gospodarczy w Regionie Alpejskim oraz wzmocnią zrównoważony rozwój, nie ignorując tym samym specyfiki obszarów Alpejskich.
- (2) Zapewnienie wszystkim mieszkańcom Regionu Alpejskiego łączności i dostępności. Oprócz systemu transportowego pojęcie łączności

Strategia ma za zadanie przeciwdziałać ekonomicznym, socjalnym i terytorialnym nierównościom na terenie Regionu Alpejskiego, poprzez stymulowanie innowacyjnego i zrównoważonego modelu rozwoju, będącego w stanie połączyć promowanie zwiększenia liczby miejsc pracy oraz ochronę naturalnych i kulturalnych atutów na danym obszarze

- obejmuje infrastrukturę komunikacyjną i usługi (w tym turystykę).
- (3) Uczynienie Regionu Alpejskiego bardziej zrównoważonym środowiskowo i bardziej atrakcyjnym. Zasoby naturalne (zwłaszcza czyste i obfite źródła wody, minerały, różnorodność krajobrazu, duża bioróżnorodność) i dynamiczne, zróżnicowane życie kulturalne są głównymi atutami tego regionu. Niemniej jednak, korzystanie z zasobów naturalnych i eksploatacja ich potencjału musi odbywać się w sposób przyjazny środowisku, do czego opisywana strategia może się znacząco przyczynić.

Metody Realizacji

W realizacji Strategii Makroregionalnej UE dla Regionu Alp potrzebne jest zintegrowane podejście, które z kolei wymaga koordynacji pomiędzy wybranymi inicjatywami, co będzie wiązało się z:

- ♦ Skoordynowanym kształtowaniem polityk
- ♦ Wyrównaniem w czasie i koordynacją funduszy
- ♦ Zwiększoną współpracą
 - ♦ współpracą pomiędzy poziomem krajowym, regionalnym i lokalnym (współpraca wertykalna)
 - ♦ współpracą pomiędzy państwami członkowskimi, jak również państwami członkowskimi i krajami spoza UE (współpraca horyzontalna)

Kalendarz

Liczne konsultacje publiczne rozpoczęły się 16 lipca 2014 i trwały do 15 października 2014. Konsultacje zostaną zakończone konferencją dla wszystkich zainteresowanych stron, zorganizowaną pod patronatem Włoskiej Prezydencji 2014, na początku grudnia. Następnie Komisja Europejska opracuje Komunikat i Plan Działania dla Strategii, który zostanie przez nią przyjęty w czerwcu 2015 roku, a w drugim semestrze 2015 zatwierdzony przez Radę Europejską.

Zadaniem Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej jest wzmacnianie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju różnych regionów i państw członkowskich Unii Europejskiej. Działania podejmowane w ramach unijnej polityki regionalnej mają pozytywny wpływ na stan gospodarki całej UE. Artykuł zredagował Dyrektor ds. Makroregionalnej i Europejskiej Współpracy Terytorialnej, D1 Współpraca transnarodowa i międzyregionalna.

➔ Strategia dla Regionu Adriatyku i Morza Jońskiego

TEKST:
HENRIETTE BASTRUP-BIRK

Strategia powinna wspierać integrację państw Bałkanów Zachodnich z UE, jak również pojednanie w samym regionie

➤ 17 czerwca 2014, Komisja uruchomiła strategię Unii Europejskiej dla regionu adriatycko-jońskiego (EU Strategy for the Adriatic & Ionian Region – EUSAIR). To już trzecia strategia makroregionalna, ale pierwsza z równym udziałem państw członkowskich UE (Chorwacja, Grecja, Włochy i Słowenia) i krajów spoza UE (Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra i Serbia). Oczekuje się, że 70 milionów mieszkańców regionu będzie czerpać ogromne korzyści ze wzmocnionej współpracy na rzecz promowania „niebieskiego” wzrostu, poprawy sieci połączeń transportowych i energetycznych, jakości ekosystemów morskich i ziemskich oraz zróżnicowanej i zrównoważonej turystyki.

Poza jej kluczową rolę w pogłębianiu inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu w regionie, Strategia powinna wspierać integrację państw Bałkanów Zachodnich z UE, jak również promować pojednanie w samym regionie, który doświadczył poważnego konfliktu mniej niż dwie dekady temu.

Państwa uczestniczące w Strategii będą mogły skorzystać z cennych doświadczeń istniejących już makroregionalnych strategii UE dla

regionu Morza Bałtyckiego oraz dla regionu Dunaju, w szczególności znaczenia silnego przywództwa politycznego i dobrego zarządzania, a także potrzeby skupienia się na ograniczonej liczbie obszarów priorytetowych – lub filarów, aby uzyskać wyraźne wyniki i rzeczywisty wpływ.

Jako uzupełnienie czterech filarów Niebieskiego Wzrostu, Rozwoju Połączeń w Regionie (sieci transportowe i energetyczne), Jakości Środowiska Naturalnego i Zrównoważonej Turystyki, wybranych po konsultacjach z zainteresowanymi stronami we wszystkich ośmiu krajach, obejmujących zarówno sektor prywatny jak i społeczeństwo obywatelskie, następujące tematy zostały wyznaczone w ramach każdego filaru jako szczególnie obiecujące dla współpracy w skali makroregionalnej lub ponadnarodowej:

- ◆ Niebieskie technologie, rybołówstwo i akwakultura oraz zarządzanie i usługi w gospodarce morskiej w ramach Niebieskiego Wzrostu;
- ◆ Transport morski, intermodalne połączenia z obszarami w głębi lądu i sieci energetyczne w ramach Rozwoju Połączeń w Regionie;
- ◆ Zagrożenia dla bioróżnorodności przy-

brzeżnej i morskiej, zanieczyszczenia mórz i międzynarodowych siedlisk lądowych w ramach Jakości Środowiska Naturalnego;

- ◆ Zróżnicowana oferta turystyczna (produkty i usługi) oraz zrównoważone i odpowiedzialne zarządzanie turystyką (innowacyjność i jakość) w ramach Zrównoważonej Turystyki.

➤ Budowanie zdolności, w tym związanych z komunikacją, badaniami i innowacjami, przede wszystkim korzystnych dla małych i średnich przedsiębiorstw, zarządzanie zagrożeniami naturalnymi i spowodowanymi przez człowieka oraz łagodzenie i przystosowanie do zmian klimatycznych zostały zidentyfikowane jako zagadnienia przekrojowe pomiędzy wszystkimi czterema filarami. Warunkiem właściwej koordynacji wysiłków ponad odmiennymi systemami prawnymi, różnymi kwestiami tematycznymi i granicami państwowymi, jest wprowadzenie niezbędnych ram instytucjonalnych i administracyjnych. Komunikacja jest kluczem do podnoszenia świadomości na temat potencjału strategii makroregionalnych w zakresie polepszania warunków życia, a także odnośnie uzyskiwania informacji zwrotnych od różnych zainteresowanych stron. Badania i innowacje zaś są gwarancją wprowadzania inteligentnej specjalizacji na każdym poziomie, w tym na poziomie makroregionu jako całości, zgodnie z czterema filarami. Wreszcie, zarządzanie spowodowanymi przez człowieka zagrożeniami oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu stanowią warunki wstępne dla przyciągania zewnętrznych inwestorów, jak również dla optymalizacji bezpieczeństwa mieszkańców regionu.

Tak jak dwie pozostałe makroregionalne strategie, EUSAIR nie dostarczy nowych funduszy UE, ale pozwoli na lepsze wykorzystywanie istniejących zasobów poprzez aktywizację i synchronizację krajowych i unijnych instrumentów finansowania. Europejskie fundusze struktu-

Niebieskie technologie, rybołówstwo i akwakultura oraz zarządzanie i usługi w gospodarce morskiej w ramach Niebieskiego Wzrostu

ralne i inwestycyjne oraz Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) w szczególności posłużą wspieraniu strategii.

Przykłady potencjalnych projektów

O tym jakie działania włączone zostaną do oficjalnego planu Strategii zadecydują różne organy, które po zatwierdzeniu przez Komisję Europejską podczas spotkania EUSAIR 23–24 października 2014, najpierw ustalą priorytety, a następnie zaaprobuje podjęcie wybranych działań. W swojej obecnej formie plan działania ogranicza się do przedstawienia, w formie przykładów, działań i projektów prawdopodobnie kwalifikujących się do otrzymania wsparcia.

Potencjalne projekty wydają się odpowiadać następującym kryteriom:

- (a) zaspokajanie jasno sprecyzowanych potrzeb;
- (b) korzystanie z pomocy szerokiego wachlarza podmiotów w docelowych segmentach terytorium EUSAIR;
- (c) posiadanie ponadnarodowego zasięgu;
- (d) bycie pragmatycznym i wiarygodnym;
- (e) budowanie w oparciu o istniejące (udane) inicjatywy;
- (f) zwracanie uwagi na aspekty przekrojowe i bycie wzajemnie spójnym i wspierającym.

RYŚ. 1. Strategia dla Regionu Adriatyku i Morza Jońskiego / ŹRÓDŁO: Marie-Laure Malaval, Uniwersytet Toulouse-Jean-Jaurès

Dla partnerów warunkiem właściwej koordynacji wysiłków ponad odmiennymi systemami prawnymi, różnymi kwestiami tematycznymi i granicami państwowymi, jest wprowadzenie niezbędnych ram instytucjonalnych i administracyjnych

Przykłady działań na rzecz Niebieskiego Wzrostu obejmują regularne oceny zasobów w zakresie zrównoważonego zarządzania rybołówstwem, jak również rozwój wspólnego podejścia do planowania przestrzennego na obszarach morskich Adriatyku i basenu Morza Jońskiego bazując na *Adriatycko – Jońskim Planowaniu przestrzennym obszarów morskich (ADRIPLAN)*.

Przykłady działań na rzecz Rozwoju Połączeń w Regionie obejmują modernizację Systemu raportowania ruchu statków na morzu Adriatyckim (ADRIEP), poprawę dostępności sąsiednich obszarów przybrzeżnych i wysp oraz usunięcie barier dla transgranicznych inwestycji w sieci energetyczne.

Przykłady działań na rzecz Jakości Środowiska Naturalnego obejmują wymianę najlepszych praktyk między organami zarządczymi morskich obszarów chronionych, przy wykorzystaniu *prac sieci adriatyckich obszarów chronionych – ADRIAPAN*, a także dalszy rozwój opłacalnych środków zarządzania i działań politycznych na rzecz czystości, zdrowia i wydajności obu mórz, w oparciu o projekt *CleanSea*.

Przykłady działań na rzecz Zrównoważonej Turystyki obejmują wspieranie rozwoju całorocznej turystyki tematycznej, utworzenie synergii pomiędzy drogami makroregionalnymi a społecznościami lokalnymi oraz ułatwienie dostępu do finansowania turystycznych start-up'ów.

HENRIETTE BASTRUP-BIRK

> Magister nauk politycznych i stosunków międzynarodowych, a także doktor nauk edukacyjnych z KU Leuven (Belgia). Obecnie, Henriette jest członkiem zespołu odpowiedzialnego za przygotowanie wdrożenia Strategii dla Regionu Adriatyku i Morza Jońskiego, trzeciej tego rodzaju, po strategii dla regionu Morza Bałtyckiego i regionu Dunaju.

Pełniąc swoje poprzednie funkcje, znacznie przyczyniła się do sporządzenia Dyrektywy Siedliskowej UE, a także Europejskiej Perspektywy Planowania Przestrzennego, obejmującej przede wszystkim kwestie środowiskowe i rolnicze. Była również zaangażowana w utworzenie pierwszego programu INTERREG dla regionu Morza Bałtyckiego.

➔ Euroregion Karpacki rusza po karpackie „złoto dla zuchwałych”!

TEKST:
DAWID LASEK

WICEPREZES ZARZĄDU
STOWARZYSZENIA
EUROREGION KARPACKI
POLSKA
CZŁONEK KOMITETU
WYKONAWCZEGO
STOWARZYSZENIA
EUROPEJSKICH REGIONÓW
GRANICZNYCH

➤ **Pierwsza połowa 2014 roku** przyniosła kilka wydarzeń, które mają duże znaczenie dla „sprawy karpackiej”. Zapowiada się również, że to co nam przyniesie cały 2014 rok nie będzie bez znaczenia dla rozwoju inicjatyw związanych z tą krainą geograficzną. Ale warto zacząć od najważniejszej z punktu widzenia Euroregionu Karpackiego (EK) daty. Otóż 14 lutego 2014 roku w 21 rocznicę powołania Euroregionu Karpackiego w Nyiregyhaza na Węgrzech wybrany został po kilkuletniej dominacji rodaków Wiktora Orbana nowy Przewodniczący Rady Euroregionu Karpackiego. Został nim Józef Jodłowski, Prezes Stowarzyszenia Euroregion Karpacki Polska i Starosta Rzeszowski w jednej osobie. Kadencja Przewodniczącego trwa dwa lata, a najważniejszą jego prerogatywą jest kierowanie tym najwyższym w świetle zapisów Statutu Euroregionu międzynarodowym organem. Będzie się to odbywało w oparciu o precyzyjnie przygotowany plan. Co jest jego istotą? Przede wszystkim wzmocnienie samych fundamentów Euroregionu, także poprzez wprowadzenie nowych rozwiązań z zakresu koordynacji działań poszczególnych stron krajowych i ustalenie nowych zasad współpracy, a także rozbudowa struktur terytorialnych Euroregionu po stronie

polskiej poza jego historyczne granice. Mamy ambicję dokończyć reformę instytucjonalną Związku, tak aby „wyrównać poziomy” organizacyjno – operacyjne pomiędzy partnerami. Dla nas oznacza to lansowanie i wdrażanie formuły federacji stowarzyszeń stron krajowych EK, bazujących na polskim modelu. Jesteśmy pewni, że tylko sprawnie funkcjonująca międzynarodowa struktura organizacyjna zapewniająca szeroką reprezentację władz i partnerów społeczno – gospodarczych z Karpat jest w stanie realizować i wspierać politykę rozwoju. Aby uzyskać zdolności koordynacyjne w bardzo trudnym i wciąż niezdolnym do strategicznej współpracy środowisku karpackim (politycznym i instytucjonalnym) takie podejście musi mieć charakter warunku „sine qua non”. Wszystkie inne cele Prezydencji mają wobec tego charakter wtórny. A są one niezwykle ważne. Wymienię takie jak współpraca z Konwencją Karpacką, wsparcie idei korytarza „Via Carpathia”, czy wsparcie powstania Makroregionalnej Strategii Karpackiej. W szczególny sposób chcemy wykorzystać naszą Prezydencję w Radzie Euroregionu Karpackiego dla promocji Strategii Marki Karpackiej. Każdy nowy dzień 2014 roku utwierdza nas w przekonaniu, że Marka Karpacka CARPATHIA

Wzmocnienie samych fundamentów Euroregionu, także poprzez wprowadzenie nowych rozwiązań z zakresu koordynacji działań poszczególnych stron krajowych i ustalenie nowych zasad współpracy, a także rozbudowa struktur terytorialnych Euroregionu po stronie polskiej poza jego historyczne granice

jest absolutnym priorytetem dla działań naszej organizacji i jej partnerów w tym i kolejnych latach. Koncentrowanie się na biznesowym charakterze tego przedsięwzięcia, stanowi także świetną terapię na czas oczekiwania na nabory projektów w kolejnej (bieżącej) perspektywie finansowej. Uzależniająca moc grantów zagarnia umysły i budzi żądze większości interesariuszy współpracy karpackiej, niestety w istotny sposób ogranicza też samodzielność w kreowaniu alternatywnych rozwiązań. A Marka Karpacka „CARPATHIA” jest właśnie takim alternatywnym, śmiałym przedsięwzięciem, swoistym „złotem dla zuchwałych” ukrytym w Karpatach. Ale nowa perspektywa finansowa UE to także część naszego planu. Wciąż boleśnie odczuwamy brak programu karpackiego. Świadomość bezskuteczności naszych prawie 10-letnich zabiegów o jego powołanie nie wpływa korzystnie na nastroje w obozie, ale w takich sytuacjach rodzą się też dobre inicjatywy. Będziemy więc pracować zawieszonymi pomiędzy Strategią Bałtycką a Dunajską, wsłuchując się uważnie w przebieg dyskusji dotyczącej Strategii Karpackiej. Motorem naszej pracy będzie ogłoszona już przez naszą organizację idea stworzenia Wirtualnego Programu Karpackiego pod nazwą „Karpacki

DAWID LASEK

➤ Absolwent Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. W latach 2001–2005 Dyrektor Biura Polskiego Euroregionu Karpackiego. W latach 2005-2006 Dyrektor Departamentu Współpracy Terytorialnej w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Od 2006 roku – Sekretarz Generalny i Wiceprezes Stowarzyszenia Euroregion Karpacki Polska w Rzeszowie. Od 2012 roku – Członek Komitetu Wykonawczego Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych w Gronau. Autor i koordynator międzynarodowych programów i projektów terytorialnych oraz z zakresu rozwoju regionalnego. Koordynator Alpejsko- Karpackiego Forum Współpracy.

FOT. B. Lisowski

Horyzont 2020”. W sytuacji, w której brak jest oficjalnej Strategii Karpackiej, brak jest programu operacyjnego EWT dla Karpat, jedyną rzeczą, którą możemy zrobić to, wykorzystując sieć instytucji i kontaktów Euroregionu wypracować dla tworzących się w tej chwili nowych programów operacyjnych EWT i EISiP pakietów propozycji (strumieni) projektów, które odnosić będą się do Strategii „Karpacki Horyzont 2020”. Zadanie takie wymaga dobrego przygotowania metodologicznego oraz późniejszej efektywnej koordynacji prac i choć nie gwarantuje pełnego sukcesu (projekty będą startować w konkursach), to warto jest podjąć. Głównie ze względu na ogromny potencjał mobilizacyjny i motywacyjny dla pozostawionych samym sobie osobom, środowiskom i instytucjom działającym dla dobra Karpat. Zatem do działań, zapraszamy wszystkich zainteresowanych do współpracy. Od maja 2014 roku ruszy punkt kontaktowy Karpackiego Horyzontu w biurze Euroregionu, który odpowiadać będzie za koordynację działań. Tak, czy

inaczej najważniejsza znów pozostaje kwestia partnerstwa i współpracy. Dlatego też niezwykle cieszy fakt, iż Euroregion Karpacki działając za pośrednictwem Lokalnej Organizacji Turystycznej „Beskid Zielony” z Gorlic spotkał się z tak dobrym przyjęciem przez przedstawicieli samorządów z obszaru Województwa Małopolskiego. W drugiej połowie sierpnia odbyliśmy 18 spotkań z małopolskimi wójtami, starostami i burmistrzami. Wrażenia i wnioski płynące z tych rozmów są bardzo optymistyczne – potwierdzają gotowość małopolskich partnerów do współpracy na rzecz Karpat. Musimy bowiem szukając swoich szans rozwojowych zapomnieć o granicach administracyjnych na poziomie gminnym, powiatowym, wojewódzkim i państwowym. Karpaty nie znają granic, poza tymi, które buduje brak wyobraźni ludzi nieprzygotowanych do współdziałania dla na rzecz tego wielkiego, ambitnego projektu.

FOT. B. Lisowski

Marka Karpacka „Carpathia” jest właśnie takim alternatywnym, śmiałym przedsięwzięciem, swoistym „złotem dla zuchwałych” ukrytym w Karpatach

➔ Małopolska podbija Brukselę

TEKST:
RENATA JASIOŁEK

Małopolska łączy swe siły ze Śląskiem i Opolszczyzną: Dom Polski Południowej w Brukseli rozpoczął działalność

W obecności Ambasadora Marka Prawdy, Posłów do Parlamentu Europejskiego, Marszałków polskich regionów i radnych oraz zaproszonych gości, Marszałek Województwa Małopolskiego Marek Sowa wraz z Marszałkiem Województwa Śląskiego Mirosławem Sekułą zainaugurowali 7 października 2014 działalność Domu Polski Południowej w Brukseli.

Celem powołania do życia Domu Polski Południowej w Brukseli jest budowanie marki oraz wizerunku Polski Południowej wobec instytucji UE jako silnego europejskiego makroregionu, pełniejsze wykorzystanie atutów oraz głównych szans rozwojowych województw Małopolskiego, Śląskiego i Opolskiego - w tym ich wspólnego potencjału inwestycyjnego, skuteczniejsze wykorzystanie funduszy unijnych oraz zabieganie o wspólne interesy regionów zrzeszonych w Domu Polski Południowej wobec Unii Europejskiej i przeciwdziałanie ewentualnym wspólnym zagrożeniom.

Rozpoczęcie działalności DPP zostało uświetnione wystawą, prezentującą obiekty architektoniczne powstałe lub odnowione w Polsce Po-

łudniowej w ostatniej dekadzie. Przedstawione budowle zajmują szczególne miejsce w przestrzeni publicznej Małopolski, Śląska i Opolszczyzny, a autorzy wielu z nich byli nagradzani w krajowych i międzynarodowych konkursach. Jak powiedział B. Lisowski – prezes krakowskiego oddziału SARP – które podjęło się realizacji wystawy, jej autorzy byli w nie lada kłopotcie z racji mnogości odrestaurowanych obiektów. Ekspozycja, którą można było podziwiać na Esplanadzie Solidarności przed Parlamentem Europejskim do 17.10.14 została wpisana w kalendarz Europejskiego Tygodnia Otwartych Drzwi Miast i Regionów „OPEN DAYS”; jej partnerem był Bank Pekao S.A.

Spotkanie Klubu Małopolanina i Klubu Sympatyków Śląskiego nt. Strategii Polski Południowej

Kolejnym działaniem Domu Polski Południowej w Brukseli było połączone spotkanie Klubu Małopolanina i Klubu Sympatyków Śląskiego (4.II.2014), poświęcone – jakżeby inaczej? – Stra-

tegi Polski Południowej do roku 2020. Wydarzenie, z udziałem ekspertów z obu województw oraz przedstawiciela Departamentu Programów Ponadregionalnych z Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju zostało objęte honorowym patronatem Ambasadora RP w Królestwie Belgii Artura Harazima.

Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020 wyznacza kierunki działań, jakie należy podjąć, by Małopolska i Śląsk stały się jeszcze silniejszym i bardziej konkurencyjnym obszarem zarówno w kraju, jak i w Europie. W dokumencie wyłoniono priorytetowe obszary, obejmujące współdziałanie metropolii, podwyższanie konkurencyjności gospodarki, rozwój kapitału ludzkiego oraz promocję Polski Południowej. Realizacja tych celów przełoży się m.in. na poprawę dostępności komunikacyjnej obu województw, ochronę środowiska naturalnego i przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych, rozwój systemów komunikacyjnych – transportowych, kreowanie specjalności gospodarczych Polski Południowej oraz rozwój sieci współpracy przedsiębiorstw.

FOT. B. Lisowski

FOT. K. Malinowski

Celem powołania do życia
Domu Polski Południowej w Brukseli
jest budowanie marki oraz wizerunku
Polski Południowej

FOT. K. Malinowski

FOT. M. Kulińska

➔ Questio Iuris

SPRAWOZDANIE KOMISJI EUROPEJSKIEJ DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

W sprawie zarządzania strategiami makroregionalnymi

1. Wprowadzenie

› Strategie makroregionalne stwarzają nowe możliwości kompleksowego rozwoju większych regionów poprzez rozwiązywanie wspólnych problemów i wykorzystywanie wspólnego potencjału. Zintegrowane podejście strategii pozwala na włączenie w prace w zakresie rozwoju regionalnego istotnych ogólnych celów polityki, takich jak uwzględnienie działań na rzecz klimatu oraz wspieranie gospodarki niskoemisyjnej i społeczeństwa odpornego na zmianę klimatu.

Przykłady dobrej praktyki w ramach skutecznych działań makroregionalnych występują już w strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego i w strategii UE na rzecz regionu Dunaju. W miarę postępu takich prac zdobyte doświadczenie⁽¹⁾ ujawnia jednak także pewne przeszkody we wdrażaniu strategii.

Niniejsze sprawozdanie stanowi odpowiedź na wezwanie Rady do ułatwienia dyskusji w celu poprawy zarządzania strategiami makroregionalnymi oraz do przedstawienia sprawozdania do końca 2014 r.⁽²⁾

2. Potrzeby

› Na podstawie analizy i doświadczenia zdobytego w związku z istniejącymi strategiami⁽³⁾ można stwierdzić, że szczególnie wymagane są ulepszenia w obszarach takich jak:

- ◆ Silniejsze przywództwo polityczne i większy udział w procesie decyzyjnym
- ◆ Większa przejrzystość organizacji pracy

Wyraźnie rzecz ujmując, lepsze zarządzanie strategiami makroregionalnymi nie opiera się na nowych funduszach lub nowych instytucjach. Powinno raczej skupiać się na inteligentniejszym wykorzystaniu istniejących zasobów⁽⁴⁾. Ponadto nie ma rozwiązań uniwersalnych. Należy zrozumieć i uwzględnić różne mocne strony makroregionów i państw uczestniczących.

3. Przywództwo polityczne i odpowiedzialność polityczna

› Ustrukturyzowany wymiar polityczny na wysokim szczeblu, na którym wyznacza się ogólny kierunek oraz określa się priorytety i podejmuje najważniejsze decyzje, ma zasadnicze znaczenie

Lepsze zarządzanie strategiami makroregionalnymi nie opiera się na nowych funduszach lub nowych instytucjach. Powinno raczej skupiać się na inteligentniejszym wykorzystaniu istniejących zasobów.

dla skuteczności strategii makroregionalnych. Nadmierne uzależnienie od Komisji jako głównej siły napędowej nie jest jednak pożądane. Aby osiągnąć sukces, strategie makroregionalne potrzebują większej równowagi między przywództwem państw i regionów uczestniczących a rolą Komisji.

3.1. Warianty i zalecenia

Państwa i regiony uczestniczące powinny objąć ogólne przywództwo strategiczne na szczeblu ministerialnym.

Ministrowie, w których resortach znajduje się krajowy punkt kontaktowy, powinni podejmować ostateczne decyzje i wspólnie wchodzić w skład organu decyzyjnego działającego w zwykłym trybie. Powinni odpowiadać za ocenę postępów, kierowanie wdrażaniem i znajdowanie rozwiązań w przypadku wystąpienia sytuacji patowych. Inne warianty zapewniające przywództwo strategiczne mogą obejmować:

- ◆ przewodnictwo rotacyjne w odniesieniu do każdej strategii na dany okres w oparciu o uzgodnioną zasadę rotacji⁽⁵⁾.

- ◆ nominację specjalnego przedstawiciela ds. strategii zatwierdzonego przez zainteresowane państwa.

💡 Ministrowie właściwi ds. poszczególnych sektorów powinni sprzyjać osiągnięciu postępów w swoich obszarach tematycznych. W każdym obszarze pracy przywództwo na szczeblu ministerialnym powinno być zapewnione przede wszystkim przez państwo, które przewodniczy w danym obszarze priorytetowym.

💡 Komisja powinna nadal zapewniać wsparcie strategiczne. Ułatwi ono ocenę postępów, umożliwi identyfikację niedociągnięć, którymi należy zająć się na szczeblu politycznym, oraz pozwoli na wskazanie rozwiązań w przypadku problemów we wdrażaniu. Wsparcie to powinno zapewniać spójność z polityką i stanowiskiem UE w poszczególnych obszarach, a w szczególności włączenie podejścia makroregionalnego do polityk UE.

⁽⁵⁾ Jak ma to obecnie miejsce w strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, zasada rotacji w odniesieniu do przewodnictwa strategii może uwzględniać unijne prezydencje w Radzie lub przewodnictwo w innych instytucjach makroregionalnych lub opierać się na zasadzie dobrowolności.

⁽¹⁾ Komunikat dotyczący strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego z dnia 23 marca 2012 r. COM(2012) 128 final; sprawozdanie dotyczące strategii UE na rzecz regionu Dunaju z dnia 8 kwietnia 2013 r.

⁽²⁾ Konkluzje Rady do Spraw Ogólnych z dnia 22 października 2013 r.

⁽³⁾ Zob. przypis 2.

⁽⁴⁾ Zob. przypis 2.

4. Koordynacja

› Solidna i sprawnie działająca strategia makroregionalna wymaga profesjonalnego zarządzania i koordynacji zarówno na szczeblu krajowym, jak i makroregionalnym.

Dotychczas Komisja w dużym stopniu angażowała się w działania koordynacyjne. Bieżące wsparcie techniczne powodowało jednak przenoszenie zasobów z jej głównych zadań, w ramach których może ona wnieść największą wartość dodaną, takich jak zapewnienie spójności z celami UE i zapewnienie ekspertom UE wsparcia tematycznego i politycznego⁽⁶⁾.

4.1. Zalecenia

📌 **Krajowe punkty kontaktowe** powinny kierować koordynacją i sprawować przywództwo operacyjne. **Komisja** powinna nadal odgrywać główną rolę, w przypadku gdy jej zaangażowanie stanowi wyraźną wartość dodaną.

📌 **Grupa wysokiego szczebla** powinna stanowić forum porównywania podejść i praktyk występujących w każdym regionie w celu maksymalizacji efektu dźwigni i osiągniętych skutków.

5. Wdrażanie

› Wdrażanie strategii obejmuje w stosownych przypadkach zadania takie jak: ułatwianie tworzenia i wdrażania inicjatyw i projektów, ustalenie wskaźników i celów, wzmacnianie powiązań z odpowiednimi programami finansowania oraz uczestnictwo w komitetach programowych.

5.1. Zalecenia

📌 **Eksperti tematyczni i grupy sterujące** powinni kierować bieżącym wdrażaniem strategii. Grupy sterujące, których członkowie pochodzą ze wszystkich państw uczestniczących, powinny zostać ustanowione dla wszystkich obszarów. Komisja powinna zapewnić odpowiednią ekspercką wiedzę tematyczną.

📌 **Włączenie państw i regionów spoza UE** uczestniczących w strategiach powinno zostać usprawnione.

📌 **Współpraca z istniejącymi instytucjami** oraz unikanie powielania lub pokrywania się działań są koniecznością.

📌 **Transnarodowe programy współpracy** powinny, przy zachowaniu ich obecnych celów, być skutecznie wykorzystywane do wspierania koordynacji i wdrażania strategii.

Komisja zachęca inne instytucje oraz uczestniczące państwa i regiony do zatwierdzenia proponowanych zaleceń, a także do współpracy z Komisją w celu poprawy zarządzania strategiami i maksymalizacji rezultatów i skutków, z uwzględnieniem różnych uwarunkowań makroregionalnych.

⁽⁶⁾ Dobrym przykładem wytycznych Komisji łączących strategię z dyskusjami na szczeblu politycznym jest dokument roboczy służb Komisji w sprawie agendy dotyczącej zrównoważonego „niebieskiego” wzrostu na rzecz Morza Bałtyckiego (A Sustainable Blue Growth Agenda for the Baltic).